

(Atkelta iš 25 p.)

džiulio ažuolo aukėjo padėkos aukas. Imperatorius tą salą graikiškai vadina Chortica, t. y. šv. Grigorijumi¹⁵. Gal krikščioniškas vardas duotas pagal garsų sąskambį: Gagarė-Grigorijus – Chortica?

(Beje, Gerardo Merkatoriaus 1595 m. Lietuvos žemėlapyje jau yra dabartinė Žagarė – Sagorra).

Stara Zagora, Nova Zagora.

Marija Gimbutienė „Senajoje Europoje“ ne kartą mini 8 tūkstantmečių senumo turtingus kultūrinius sluoksnius netoli Stara Zagoros, Nova Zagoros ir Ezero¹⁶. Visi trys vardai šiandien yra kaimynystėje ne tik Bulgarijoje, bet ir Lietuvoje: Senoji Žagarė, Naujoji Žagarė ir Ezerė (ji dabar jau Latvijoje, netoli Mažeikių). Sunku patikėti, kad tai atsitiktinumas! Gal iš pietų juos atsinešė nuo užkariautojų bėgę trakai? O gal į pietus juos nusinešė mūsų kariai emigrantai?..

PABAIGAI

Šis rašinys nėra mokslinis tyrinėjimas. Nenustebsiu, jei kam mano samprotavimai pasirodys subjektyvūs... Bet tikiuosi, kad atidus skaitytojas kartu su manimi patikėjo pagrindiniu teiginiu: Žagarės ir žagaro vardai yra be galo seni sakralinės kilmės žodžiai.

Kada ir kaip prie Švėtės atsirado Žagarė, ar joje buvo atliekamos žagarės apeigos (ir kokios...), – to aš nė nebandau spręsti. Gal tai kada nors supras proistorės tyrinėtojai, mitologai, archeologai. Todėl labai gaila, kad mes nesaugome to, ką galbūt dar atmena žemė: kažkada spaudoje skaičiau, kad Žagarėje sunaikintas Raktuvės piliakalnio šlaite iki šiol buvęs neliestas labai labai senas kultūrinis sluoksnis...

Kartais tiesiog apstulbina netikėta detalė, liudijanti kultūrų, tautų ir žmonių giminybę. Skaičiau romaną apie XVI a. Alžyrą, apie „dieną, kai baigiasi pasninko mėnuo, per aid-es-segirą, šviesos ir šventės naktį, po kurios žmonės [...] džiaugsmingai šauks šventąjį vardą lūpomis, kurios dar varva nuo riebių medaus kepinų.“¹⁷ Nuostabu: šumerų naujametinių ritualų žodis (ir mūsų Žagarės aidas) kito laiko kitos religijos naujametinės šventės varde! Ir riebus medaus kepiniai... – jie patiktų šumerų likimo paukščio jaunikliams ir mūsų deivei Austėjai, globojuosiai bites ir šeimą...

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI:

1. *Žagarė*, Vilnius, 1998, 893 p.
2. Marianas Belickis, *Užmirštas šumerų pasaulis*, Vilnius, 1972, p. 84 (toliau – M. B.).
3. *Senovės Rytų poezija*, Vilnius, 1991, p. 80 (toliau – „S.R.p.“).
4. „S. R.p.“, p. 81.
5. „S. R.p.“, p. 81, 84.
6. M. B., p. 223.
7. M. B., p. 76.
8. M. B., p. 228.
9. M. B., p. 322.
10. M. B., p. 178, 188-190, 195-196, 207.
11. M. B., p. 205.
12. Interneto leidinys <http://zpasaulis.lt/index.php?id=329>.
13. *Šventasis Raštas*, t. 1, Vilnius, p. 20.
14. K. Ptolemėjaus ir kitus toliau minimus žemėlapius radau didelio formato aplanke „Senieji Lietuvos žemėlapiai iš Vilniaus universiteto bibliotekos rinkinių“; išleidimo metrikos nėra; yra tik datos 1009–2009.
15. Česlovas Gedgaudas, *Mūsų praeities beieškant*, Kaunas, 1994, p. 124.
16. Marija Gimbutienė, *Senoji Europa*, Vilnius, 1996, p. 34, 81, 229.
17. Brunas Frankas, *Servantesas*, Kaunas, 1999, p. 139.

„ŽEMAITIJOS KORTA“ AR LIETUVOS ISTORIJOS KLASTOTĖS?

HABIL. DR. BENEDIKTAS JANKAUSKAS



Bilionių piliakalnio fragmentas. Danutės Mukienės nuotrauka

Įvado vietoje. Ateities veiksmus planuojame pagal turimą patirtį. Jei jos neturime, turime vadovautis kitų patarimais, nurodymais ir įsakymais. Jei nežinome tikrosios Lietuvos praeities, tenka vadovautis ta Lietuvos istorija, kuri buvo parašyta (suklastota), siekiant mumis manipuliuoti – tampame minia, aklais piktais šuniukais, kuriuos politikai ir jiems dirbantys istorikai gali kada panorėję siundyti ant savo asmeninių priešų. Ir kas žino? – Kada nors už nemokšišumą gali tekti labai brangiai sumokėti.

Interneto leidinys www.lietuviais.lt

Neseniai Internete radau informaciją apie daugiau kaip prieš metus, istoriko prof. Alfredo Bumblauslo Telšiuose skaitytą paskaitą „Kas ir kaip manipuliuoja Žemaitijos korta?“ Nežinojau apie tokią paskaitą jos organizavimo metu; būčiau nuvykęs į Telšius išklaudyti ir padiskutuoti. Nuostolį iš dalies kompensavo internetas, įgalinęs, nors ir pavėluotai, gauti bent ribotą žinią apie „didžiojo“ žemaičio istoriko pastangas eilinį kartą atiduoti duoklę užkietėjusiems Lietuvos istorijos klastotojams*.

Kiek supratau iš internete pateiktos informacijos /19/, prof. Alfredas Bumblauskas verkšleno dėl manipuliacijų Žemaitijos korta, teig-

* Autoriaus nuomonė gali nesutapti su redakcijos nuomone.

damas, kad „*Žemaitija nuolat buvo manipuliuojama mūsų istorijoje. Visi, kurie pretendavo į Vilnių, išmesdavo Žemaitijos kortą. Ji priešpastatoma Vilniaus ir Lietuvos idėjai. Šia korta naudojosi, pavyzdžiui, lenkai, kurie norėjo pateisinti Vilniaus atplėšimą nuo Lietuvos.*“ Cituotoju A. Bumblauslo teiginiu galima tikėti. Manipuliacijos vyko ir tebevyksta net mūsų dienomis. Tik kyla klausimas, ar tai nebuvo ir nėra dar Viduramžiais pradėtos Lietuvos istorijos klastotojų veiklos padarinys, susijęs su klastinga, savanaudiška Mindaugo veikla?

Studijuojant įvairius senovės istorijos šaltinius, susidaro įspūdis, kad iki Mindaugo laikų egzistavo galinga aisčių genčių sąjungos pagrindu suburta valstybė, vadovaujama galingų, tais laikais plačiai žinotų ir pripažintų valdovų, dažniausiai karaliais vadintų. Jie sugebėjo ne tik apginti kraštą nuo agresyvių kaimynų, bet ir keršijo priešams už kiekvieną agresiją. Dėl savanaudiškų Mindaugo ambicijų, pasinaudojant iki tų laikų negirdėta klasta, valstybėje kilo ilgalaikis vidaus karas. Tuo pasinaudoję mozūrai su jų pasikvietais kryžiuočiais ėmė niokoti Prūsiją. Lenkai su Volynės rusais spaudė jotvingius. Šiaurėje stiprėjo Teutonų ordinas, jau užvaldęs latgalius, šiaurinius kuršius ir kėlęs grėsmę žemgaliams, žemaičiams bei lietuviams. Mažiausiai užsienio priešų įtakojamą Žemaitiją ir Mindaugo Lietuvą (siaurąją prasme) iš vidaus draskė tarpusavio rietenos ir sudėtingi santykiai su rytiniais kaimynais rusais. Mindaugui nebeįstengus valstybės suvienyti, tokia nestabili padėtis egzistavo iki Didžiojo žemaičių sukilimo 1409 m., kada, anot primityvoka laikytinos istoriko Alvydo Nikžentaičio sampratos /36/ „išsivadavę iš ordino žemaičiai patys savo noru pradeda integraciją į Lietuvą“, o „1422 m. laikytini ir realios Žemaitijos ir Lietuvos integracijos pradžia“. Jam yra antrinusi ir istorikė Laima Vaitunskienė /34/, tvirtinusi, kad „Istorikų nuomone, XIII–XV a. rašytiniai šaltiniai mini Žemaitiją kaip valstybinį ir administracinį, bet ne etninį vienetą“.

Akivaizdu, kad Mindaugas Lietuvos Didžiuoju kunigaikščiu tapo dėl pradėtos artimiausių giminaičių žudymo (brolžudiškos, o gal ir tėvžudiškos) ir trėmimų politikos. Pagal Voluinės metraščių, Mindaugas „buvo kunigaikštis Lietuvos žemėje ir pradėjo žudyti brolius savo ir sūnėnus savo, o kitus išvijo iš Lietuvos“. Rambo A. (Rambaud) veikale „Rusijos istorija“ /29/ užrašyta, kad „Mindaugas pradėjo žudyti savo brolius ir giminaičius, gyvus išlikusius išvijo iš krašto. Visą Lietuvą jis ėmė valdyti vienas“. Panašiai rašė ir lenkų istorikas Paškevičius H. /24, 25/, teigdamas, kad „Mindaugas ėmė žudyti savo brolius ir jų sūnus, kitus išvarė iš jų žemių ir pradėjo vienas valdyti visas Lietuvos žemes“. Dar dėmesio vertas Bernardo Pare (Pares) /23/ teiginys, kad „Mindaugas įkalbėjo savo varžovus žygiuoti į Smolenską, o pats jiems esant žygyje pasiskelbė krašto valdovu“.

Tačiau nei klasta, nei žudynėmis, nei papirkinėjimu, anot istoriko Antano Jusaičio /13/, „Mindaugui nepavyko suvienyti visų (aisčių) tautų. Pietuose išliko Jotvingija, o šiaurėje Žemaitija, kurios nepriklausė



Žemaitija. Danutės Mukienės nuotrauka

jo valdoms“. Kiek vėliau, pagal Pilnąjį rusų metraščio sąvadą, /37^{278 p./} Mindaugas privertė Tautvilą bėgti „iš Žemaitijos ir Jotvingių“, pastarusius papirkęs „*gausybe sidabro*“. Vienok, Mindaugas su savo išsvajota „Lietuvos imperija“ atsidūrė ant bedugnės krašto. Grėsmės akivaizdoje būti demaskuotam valdžios siekusio broleto Tautvilo ir jam pritariančių Žemaitijos kunigaikščių Treniotos (Trainaičio) ir Vykinto, ir, neįstengdamas pasipriešinti nei išorės, nei vidaus priešams, Mindaugas priėmė sprendimą pasiduoti didžiausiems Lietuvos priešams – Kryžiuočių ir Kalavijuočių (Teutonų) ordinams, siekusiems bet kokia kaina sujungti jų valdas. **Parsidavimo kaina** buvo ne vien jo pirmųjų žygiuose prieš mongolus-totorius ir kitus svetimšalius laimėtos brangenybės auksinių, sidabrinųjų dirbinių ir kt. vertybių forma, bet ir **pirmą kartą kryžiuočiams užrašytos plačios vakarinės Žemaitijos teritorijos, Sūduva, Karšuva, Sėla**. Tuo aktu Mindaugas pradėjo ypač aršią antižemaitišką propagandą, vėliau įgavusią neregėtą mastą net tarptautinėje erdvėje. Apie tai duomenų randame Prancūzijos

(Nukelta į 28 p.)



Žemaitija nuo Aukštagerės kalvos (Šilalės rajonas).
Danutės Mukienės nuotrauka